

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ
माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की
फैसला
070-CR-0698
मुद्दा : वैदेशिक रोजगार ठगी ।

प्रेमबहादुर के.सी.को जाहेरीले नेपाल सरकार-----१ पुनरावेदक
विरुद्ध वादी

काठमाडौं जिल्ला, नैकाप गाउँ विकास समिति वडा नं १ पुरानो नैकाप बस्ने उत्तम
महर्जन-----१ प्रत्यर्थी
प्रतिवादी

वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणमा फैसला गर्ने : माननीय अध्यक्ष श्री मीरा खड्का
सदस्य श्री अग्नी प्रसाद थपलिया

वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा ६६(२) अनुसार वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणको फैसला उपर वादी नेपाल सरकारका तर्फबाट पुनरावेदन पर्न आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर निम्न बमोजिम रहेको छ :

विपक्षी उत्तम महर्जनले म जाहेरवाला र इन्द्रकमल भण्डारीलाई वैदेशिक रोजगारमा जर्जिया पठाउन भनी मिति २०६६।८।१६ मा नगद रु.८,३७,०००।- र सक्कल राहदानी समेत लिएकोमा रु.२,००,०००।-(दुई लाख) रकम फिर्ता गरेकोमा बाँकी रु.६,३७,०००।- (छ लाख सैतिस हजार) हाल सम्म फिर्ता नगरेकाले सो रकम र हर्जाना समेत रु.९,५५,५००।-(नौ लाख पचपन्न हजार पाँच सय) दिलाई भराई ऐन बमोजिम सजाय समेत गरिपाउँ भन्ने समेत व्यहोराको जाहेरवाला प्रेमबहादुर के.सी.ले वैदेशिक रोजगार विभाग समक्ष मिति २०६६।१२।९ मा दर्ता गराएको जाहेरी दरखास्त ।

उत्तम महर्जन समेतले जर्जिया पठाउन भनी प्रेमबहादुर के.सी.बाट लिएको रु.४,००,०००।-(चार लाख), इन्द्रकमल भण्डारीबाट लिएको रु.४,३७,०००।- (चार लाख सैतिस

हजार) समेतको रकम भाका भित्र बुझाउने भनी गरी दिएको भाका पत्र कागज र उक्त कागजलाई समर्थन गरी उत्तम महर्जनले गरी दिएको कागज संलग्न रहेको ।

इन्द्रकमल भण्डारी र प्रेमबहादुर के.सी.जर्जिया जान भनी मित्र बहादुर गुरुङलाई रकम दिएको कागजमा साक्षी बसी दिएको थिए । उजुरी साथ पेश भएको अर्को लिखतमा मैले सहिछाप गरेको हो । वैदेशिक रोजगार व्यवसाय सञ्चालन गर्ने इजाजत लिएको छैन भन्ने व्यहोराको प्रतिवादी उत्तम महर्जनले अनुसन्धान अधिकृत समक्ष गरेको बयान ।

प्रतिवादी उत्तम महर्जनले बिना इजाजत जाहेरवाला प्रेमबहादुर के.सी र निजका मानिस इन्द्रकमल भण्डारीलाई वैदेशिक रोजगारमा जर्जिया पठाउन भनी रु.६,३७,०००।-(छ लाख सैतिस हजार) र सक्कल राहदानी समेत लिएकोमा सो रकम हालसम्म फिर्ता नगरेको र वैदेशिक रोजगारमा नपठाए समेतबाट प्रतिवादीको उक्त कार्य वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा १० तथा ४३ विपरीतको भएको हुँदा निज प्रतिवादीलाई ऐ.ऐनको ४३ बमोजिम सजाय गरी जाहेरवाला प्रेमबहादुर के.सी र निजका मानिस इन्द्रकमल भण्डारीबाट लिएको रकम मध्ये फिर्ता दिन बाँकी रु.६,३७,०००।(छ लाख सैतिस हजार) र सोको ५० % ले हुन आउने हर्जाना वापत रु.३,१८,५००।- (तीन लाख अठार हजार पाँच सय) समेत गरी जम्मा रु.९,५५,५००।-(नौ लाख पचपन्न हजार पाँचसय) निज प्रतिवादीबाट जाहेरवालालाई दिलाई भराइ पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको मिति २०६७।३।१७ मा वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणमा पेश गरिएको अभियोगपत्र ।

मैले जाहेरीमा उल्लेखित व्यक्तिहरुलाई वैदेशिक रोजगारमा पठाउन भनी रकम लिएको होइन । जाहेरी साथ पेश भएको मिति २०६६।८।१२ को कागज सम्बन्धमा मलाई केही थाहा जानकारी छैन । म ससुराली गएको बेलामा मेरो समेत नाम राखी कागज गराएका हुन् । जाहेरी साथ पेश भएको अर्को कागज मैले गरिदिएको हुँ । सो कागजमा भएको सहिछाप मेरै हो । जाहेरवालसँग मित्रलाल गुरुङले रकम लिँदा म साक्षी बसेको हुँदा मैले रु.२,००,०००।- फिर्ता दिई कागज गरी दिएको हुँ । जाहेरवालाहरुले डर धाक देखाई अफ्ठ्यारो पारेकाले उक्त रकम फिर्ता दिएको हो । अनुसन्धान अधिकृत समक्ष गरेको बयानको व्यहोरा र सहीछाप मेरै हो । अभियोग दावी बमोजिम मैले कसूर नगरेको हुँदा मलाई सजाय हुनुपर्ने होइन । अभियोग खारेज गरिपाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी उत्तम महर्जनले वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण समक्ष मिति २०६७।३।१८ मा गरेको बयान ।

अभियोगपत्रसाथ पेश भएका दुईवटा लिखतका फोटोकपी मध्ये रु.३७,००,०००।-(सैतिस लाख) को लिखत प्रस्तुत मुद्दामा विना प्रयोजन पेश भएको देखियो । अर्को प्रमाणको रुपमा पेश भएको भनिएको रु.८,३७,०००।-(आठ लाख सैतिस हजार) को लिखत यथार्थमा मूल लिखत नभएको कुरा उक्त बिना लिखतको अनुहारबाटै स्पष्ट हुन आउँछ । उक्त लिखतमा मिति उल्लेख छैन । उक्त लिखत व्यहोराबाट अन्य कुनै लिखतमा यी प्रतिवादी साक्षी बसेको रकम मित्रलाल

गुरुङ्गले बुभेको अवस्था देखिन आयो । मुल कारणी तत्काल फेला नपरेको कारण पछि फिर्ता दिने गरी यी प्रतिवादी उत्तम महर्जनबाट रु.२,००,०००।-(दुई लाख) बुभेको परिस्थितिमा तत्काल प्राप्त प्रमाणबाट यी प्रतिवादी वैदेशिक रोजगार व्यवसाय बिना इजाजत सञ्चालन गरेको अभियोगमा दोषी देखिन नआएकाले पछि ठहरे बमोजिम हुने नै हुँदा तत्काल प्राप्त प्रमाणको आधारमा यी प्रतिवादीलाई अ.बं ४७ नं बमोजिम साधारण तारेखमा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्नु भन्ने समेत व्यहोराको वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणको मिति २०६७।३।१८ को थुनछेक आदेश ।

प्रतिवादीलाई म पहिले देखिनै चिन्दछु । निजले अभियोग माग दावी बमोजिम कसूर गरेको होइन । उ सिधा मान्छे हो । प्रतिवादीले विदेश पठाउने काम गर्दैन् र जाहेरवालासँग रकम लिएका होइनन् भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी उत्तम महर्जनका साक्षी बसन्त खत्रीले वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण समक्ष मिति २०६७।५।२७ मा गरेको बकपत्र ।

प्रतिवादी उत्तम महर्जनले अधिकार प्राप्त अधिकारीका साथै वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण समक्ष समेत जाहेरवालालाई वैदेशिक रोजगारमा पठाउन भनी कुनै रकम लिएको छैन भनी आरोपित कसूरमा ईन्कार रहेको, जाहेरी दरखास्त साथ पेश गरिएको लिखतबाट यी प्रतिवादी उत्तम महर्जनले जाहेरवाला प्रेमबहादुर के.सी.लाई वैदेशिक रोजगारमा पठाउने भनी रकम लिई कागज गरेको नदेखिएको र वादीले प्रतिवादी उपरको अभियोग प्रमाणित गर्न सकेको नदेखिँदा प्रतिवादीलाई वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा ४३ बमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने वादी दावी पुग्न सक्दैन । प्रतिवादी उत्तम महर्जनले आरोपित कसूरबाट सफाई पाउने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणको मिति २०६८।१।२२ को फैसला ।

प्रतिवादी उत्तम महर्जनले जाहेरवाला प्रेमबहादुर के.सी र इन्द्रकमल भण्डारीलाई वैदेशिक रोजगारमा जर्जिया पठाउन भनी रु.८,३७,०००।- लिई रु.२,००,०००।- फिर्ता गरी बाँकी रु.६,३७,०००।- फिर्ता नगरी अभियोग दावी बमोजिमको कसुर गरेकोमा वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणबाट मिति २०६८।१।२२ मा प्रतिवादीलाई सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा सो फैसला उल्टी गरी प्रतिवादीलाई अभियोग दावी बमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने समेत व्यहोराको वादी नेपाल सरकार तर्फबाट यस अदालतमा परेको पुनरावेदनपत्र ।

नियमबमोजिम साप्ताहिक एवं दैनिक पेशी सूचीमा चढी इजलास समक्ष पेश भएको प्रस्तुत मुद्दाको पुनरावेदन सहितको मिसिल संलग्न कागजातहरुको अध्ययन गरी वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणबाट मिति २०६८।१।२२ मा प्रतिवादीले अभियोग दावी बमोजिमको कसूरमा सफाई पाउने ठहरी भएको फैसला मिले नमिलेको के रहेछ , सोही विषयमा निर्णय दिनु परेको छ ।

यसमा प्रतिवादी उत्तम महर्जनले जाहेरवाला समेतलाई वैदेशिक रोजगारमा पठाउन भनी रु.८,३७,०००/- लिई वैदेशिक रोजगारीमा नपठाई रु.२,००,०००/- फिर्ता गरी बाँकी रुपैया फिर्ता नगरी वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा १०, ४३ बमोजिमको कसूरमा ऐ.४३ नं. बमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने समेतको अभियोग मागदावी भएकोमा वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणबाट प्रतिवादीले अभियोग दावीबाट सफाई पाउने ठहरी फैसला भएकोमा वादी नेपाल सरकारबाट प्रतिवादीलाई अभियोग दावी बमोजिम सजाय समेत गरिपाउँ भनी यस अदालतमा पुनरावेदन परी निर्णयार्थ पेश हुन आएको देखियो ।

निर्णय तर्फ विचार गर्दा, यसमा प्रतिवादीले जाहेरवाला समेतलाई वैदेशिक रोजगारका लागि जर्जिया पठाउन भनी रु.८,३७,०००/- लिई रोजगारमा नपठाई रु.२,००,०००/- फिर्ता गरी बाँकी रकम मित्रलाल गुरुङ्गलाई भेट गराएपछि दिन्छु भनी कागज गरी सकेपछि बाँकी रकम फिर्ता नगरेकाले प्रतिवादीलाई वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा १० विपरीतको कसूरमा ऐ.४३ नं. बमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने समेतको जाहेरी दर्खास्त परी उठान भएको प्रस्तुत मुद्दामा यी प्रतिवादीले मौकामा एवं वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणमा बयान गर्दा जाहेरवाला समेतले वैदेशिक रोजगारका लागि जर्जिया जान मित्रलाल गुरुङ्गलाई रकम दिएको र मिति २०६६।८।१२ मा गरेको कागजमा म साक्षी बसेको थिएँ, म साक्षी बसेकै कारण मित्र बहादुर गुरुङ्गले सो रकम फिर्ता गरेपछि मैले फिर्ता लिने गरी रु.२,००,०००/- जाहेरवालालाई दिएको हुँ । जाहेरवालालाई वैदेशिक रोजगारमा पठाउने भनी कुनै रकम लिएको छैन भनी कसूर गरेमा पूर्णतः इन्कार रहेको पाइन्छ । यी प्रतिवादी उत्तम महर्जनले मिति उल्लेख नगरी रु. २,००,०००/- जाहेरवालालाई दिई तयार गरेको लिखतमा वैदेशिक रोजगारको लागि जर्जिया जान भनी मित्रलाल गुरुङ्गलाई जाहेरवालाहरुले रु.८,३७,०००/- दिई तयार गरेको कागजमा साक्षी बसी निज मित्रलाल गुरुङ्गलाई खोजखबर गरी जाहेरवालसँग उपस्थित गराएपश्चात रु.२,००,०००/- फिर्ता लिने गरी कागज गरेको देखिन्छ । यसरी वैदेशिक रोजगारका लागि जर्जिया पठाउन भनी जाहेरवालाहरुबाट यी प्रतिवादी उत्तम महर्जनले कुनै रकम लिएको भन्ने लिखत वादी पक्षबाट पेश हुन नसकी केवल जाहेरवालाहरुलाई वैदेशिक रोजगारका लागि जर्जिया पठाउन भनी जाहेरवाला र मित्रलाल गुरुङ्ग बीच तयार गरिएको भनिएको रु.८,३७,०००/- को लिखतमा यी प्रतिवादी उत्तम महर्जन साक्षी बसी निज मित्रलाल गुरुङ्गलाई फेला पारेपछि रु.२,००,०००/- फिर्ता गर्ने गरी तयार भएको लिखतको आधारबाट यी प्रतिवादी उत्तम महर्जनलाई दोषी ठहर्‍याउन मिल्ने अवस्था रहेन ।

अतः यी प्रतिवादी मौकामा एवं वैदेशिक राजस्व न्यायाधिकरण समक्ष कसूर गरेमा इन्कार रही बयान गरेको एवं जाहेरीसाथ पेश गरेको लिखतमा यी प्रतिवादीले कुनै रकम लिएको पुष्टी हुन नसकेको अवस्थामा वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणबाट मिति २०६८।१।२२ मा यी

प्रतिवादी उपरको अभियोग दावी पुग्न नसकी निजले आरोपित कसूरबाट सफाई पाउने ठहराई भएको फैसला मिलेकै देखिंदा सदर हुने ठहर्छ । वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकीर पुग्न सक्दैन । दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाई दिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत :- कमलप्रसाद ज्ञवाली

कम्प्युटर गर्ने :- बेदना अधिकारी

इति सम्वत् २०७१ साल वैशाख ४ गते रोज ५ शुभम्